

מלאכת דש ג: סחיטה א:
(זמן קיץ מסכת שבת יא)

1.

משנה קמג: עד "חלות דבש"
גמרא קמא. מ"אמר רבא לא ליהדוק" עד "אמר רב כהנא"
גמרא קמה. מ"גופא כבשים שסחטן "ואין עד מפי עד כשר"
גמרא קמד. בסוף מ"דתניא סוחטין" עד קמד: "וממאי דרבנן"
תוספות רי"ד קמד. ד"ה "סוחטין"
רש"י קמד: ד"ה "ובעזרדין", וקמה. ד"ה "דבר תורה"
חידושי הר"ן (החדשים) קמה. ד"ה "למיהן" עד "ולענין הלכה"
חידושי הר"ן (החדשים) קמד: ד"ה "רב פפא" מ"הילכך נקטינן" עד "אבל לפי דעת"
שלחן ערוך הרב אורח חיים סימן שכ סעיף א עד "ומדברי סופרים"

א) משכרת פ"א מ"ח, ב) ס"א ל"ג, ג) נבמות פ"ז דף קכ"ב, ברכות לו. ט"ז, ד) פ"ג מ"ג, (ז) ז"ל, והענינים ואחרי כפת שילטם בנה פירות ועשו אוכליה, (ח) ר"ל ע"י מהרש"ל.

תורה אור השלם

1 אשר אני אהיה ולי ענין ראו ולא אך בלו בליתי בחק. איוב טו כז

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה כ"ה וכו' הטופה ראשון הובשר האול לאוכל וכו' כ"ה המניע. כ"ז דף ט"א ב"ה א"י לענין וע"ש: (ב) ד"ה דכ"ע וכו' דא"כ מ"ט: (ג) ד"ה וכו' יומנו וכו' א"כ סתמא כבניסין ובשלקות למימיהן:

גליון הש"ס

בג' שלקות לגופן מותר למימיהן. ע"י לעיל דף ע"ג ע"ב תוס' ד"ה וזכרן לע"ס:

הגהות הגר"א

[א] בג' משקה הבא לאוכל לאו אכל הוא. כ"ז גיטת הגהות אוכל הוא. ע"י רש"י א"כ הרי"ף ע"ש:

מוסף תוספות

א. פירוש דכל שהוא מקבל טומאה מן התורה. מוס' פסחים ל: ד"ה ללחמ. ב. מתכשר, ומיד, מוס' פסחים ל: ד"ה ללחמ. ג. כל השאר. מוס' פסחים ל: ד"ה ללחמ. ד. תוס' משקין כ"ב ב"ה בליע. מוס' פסחים ל: ד"ה ללחמ. ה. מה לי אם הולך לאיבוד או שאינו הולך לאיבוד הוא, היה כיוון שבא לאוכל היה הוא אוכל ואינו מכשיר. יט"ז ט"ז. משום דרובן למיסקין והלכך שסתומין ה"ל כדריכת זיתים וענבים. ט"ז ט"ז. ומהרי"ח"ש דלא דאך שמע דא"א אתי ליה סחיטה הר"ל מלאכה דאוריתא וא"ע"פ שאין המשקה מגופה. ח' ה"ה. ט. כבכשים. מוס' פסחים ל: ד"ה ללחמ. י"ג. ד"ה וכו' [ב]סחיטת זיתים וענבים בין לקדירה ובין לקערה למימיהן הוא צריך או"ד ויחנן שהסתום כבשים ושלקות למימיהן כסחוט זיתים וענבים וחיוב חטאת. י"ח. י"א [ד]ועל כרחוק וקצא לתוך הקערה א"כ. מוס' פסחים ל: י"ב. ובהא איירי נמי ר' יוחנן. מוס' פסחים ל:

רבינו חננאל

א"ר ירמיה כבנאי, המחלק בענבים לא הוכשר, פ"י מחלק, משפשו פעימי שמצמח ביהן משקין ומחלקין בו, ולפיכך אמר ר' יהודה הוכשר שכך משקה גמור הוא, ות"ק אמר משקה הבא לתוך הוא וכאובל הוא חשוב ואינו מכשיר. ובא רב הונא ופירש כי התנאין החולקין (במחלק) במחלק בענבים, פליגי במשקה העומד לבחצו, ואילו החולקין במפצע זיתים בידים ומסובות, פליגי במשקה העומד לאיבוד. א"ר זירא א"ר חייא בר אשי אמר רב סוחט אדם

חבית פרק שנים ועשרים שבת

כזילה מכוונת טפוח. משנה היא במקסת (טהרות) ומפרש זה גדליה וזבצל שלא יגע במשקה שאינו נוגע אלף באוכל ומין כזילה מכוונת הוא לבי סחיט טיפה קמייתא חסר ליה מכזילה ואין האוכל א"ע"פ שהוא טמא מטמא המשקה שאין אוכל מטמא אחרים כפחות מכזילה אבל אם היה נוגע במשקה אינטי

ליה משקה מטיפה ראשונה שהמשקה מקבל טומאה בכל שהוא וה"ר מני זה גדליה יותר מכזילה טמא שחנן שילפה טיפה ראשונה נטמאה כזילה. וטמא מת דווקא נקט שאינו מטמא כזילה. וה"ה לטמא שרץ וכל טומאי מגע וטמא מת לרבותא נקט דהוי אז הוטמאה משום דקמני סיפא אבל זכ שסוחט זיתים וענבים אפי' גרגיר יחיד וטמא שחנן שילפה טיפה ראשונה נטמא המשקה במשא הוצ: ואי אמרס כו'. דקס"ד אפי' סוחט לתוך הקדירה: **כסגלי.** משקה הבא לאוכל אוכל הוא או משקה הוא: המחליק בענבים. נחמוס המחליק פני ככרותיו בענבים שסוחט המשקה על הככר: הוכשר. האוכל

כביצה מכוונת טהור הא יותר מכביצה טמא ואי אמרת משקה הבא לאוכל אוכל הוא במאי איתכשר הוא מותיב לה והוא מפרק לה בסוחט לתוך הקערה א"ר ירמיה כתנאי המחליק בענבים לא הוכשר רבי יהודה אומר הוכשר מאי לאו בהא קמיפלגי מ"ם משקה הבא לאוכל הוא וכו' לאו אוכל הוא אמר רב פפא דכולי עלמא ואו משקה הבא לאוכל לאו אוכל הוא והכא במשקה הבא לאיבוד קמיפלגי מר סבר משקה הוא וכו' לאו משקה הוא ובפלוגתא דהני תנאי דתניא המפצע בזיתים בידים מסובות הוכשר לסופתן כמלח לא הוכשר לידע אם הגיעו זיתיו למסוק אם לאו לא הוכשר רבי יהודה אומר הוכשר מאי לאו בהא קמיפלגי דכו"ם משקה העומד לאיבוד משקה הוא וכו' לאו משקה הוא אמר רב הונא בריה דרב יהושע הני תנאי במשקה העומד לאיבוד פליגי והני תנאי במשקה העומד לצחצחו קמיפלגי א"ר זירא אמר רב חייא בר אשי אמר רב סוחט אדם אוכל של ענבים לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה כדוג לצירו אפילו לתוך הקערה יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמתא א"ל אביי לרב דימי אתון משמיה דרב מתניתון ולא קשיא לכו אנן משמיה דשמואל מתנינן לה וקשיא לן מי אמר שמואל דג לצירו אפי' לתוך הקערה והאיתמר כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור א"ל האלהים יעניי ראו ולא זר ע' (כלו כליותי בחקי וגו') מפומיה דר' ירמיה שמיעי לי ור' ירמיה מר' זירא ור' זירא מרב חייא בר אשי ורב חייא בר אשי מרב: גופא כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר ושמואל אמר י אחד זה ואחד זה לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור רבי יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן חייב חטאת מיתבי סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת קשיא לרב קשיא לשמואל קשיא לר' יוחנן רב מתרץ לטעמיה שמואל מתרץ לטעמיה ר' יוחנן מתרץ לטעמיה אבל למוצ"ש בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש בד"א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת קשיא לרב קשיא לשמואל קשיא לר' יוחנן רב מתרץ לטעמיה שמואל מתרץ לטעמיה ר' יוחנן מתרץ לטעמיה אבל למוצ"ש בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש בד"א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר ושמואל אמר י אחד זה ואחד זה לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור רבי יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן חייב חטאת מיתבי סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת. אבל לא למוצ"ש. ואחר כבשים ואחד שלקות לגופן, אבל למימיהן סוחטין כבשים חטאת. חייב חטאת. וזיתים וענבים חייב חטאת. ולא הפריש במחלתן למימיהן בין קדירה לקערה אלא הכל אסור. דהא סחיטת זיתים וענבים חייב חטאת. בין לקדירה ובין לקערה למימיהן הוא צריך, וא"ר יוחנן שהסתום כבשים ושלקות למימיהן, כסוחט זיתים וענבים וחיוב חטאת. ומתוך אילו הורבים מתברר שאין הלכה לא כשמואל ולא כרב שאומרים סוחט אדם

אשכול של ענבים לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה. וכן פירשו, כל דבר הנסחט בקדירה הוא אוכל ומותר, ולתוך הקערה משקה הוא אסור, וזולתי הדג שאפילו סחיטו בקערה שרי. הוא דיתמר כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר וכו', ובריהם נכונים שאפילו ביו"ט כל אילו אסורין. ולענין בפיו מן התבונה ביו"ט אסור וכו' ש' לחלו, ובריתין סוחטן פרוק בולן, גופא כבשים שחטן, כגון יקות וראשי לפחות וכו' וכל הזומה להן, אמר רב לגופן מותר כלומר סחטן להסיר מימיהן ולאכלן מותר, אבל אם כוננו למימיהן והוא צריך, פטור אבל אסור. ושלקות, כגון יקות וכדומה להן [ששלקן מקודם השבת ושאר מימיהן בהן, וכן דגים מלוחין, בין לגופן בין למימיהן מותר. ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור. ור' יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן חייב חטאת. והובאין עליהן סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש, זיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת, קשיא לרב קשיא לשמואל וקשיא לר' יוחנן, וכל אחד מהם מתרץ מותנית דא לטעמיה ודבריהן פשוטין הן, אבל

קמה.

כביצה מכוונת טהור. פי' בקונטרס שא"פ שהאוכל טמא אינו מטמא את המשקה שאין אוכל מטמא כפחות מכביצה והאי טעמא לא ניחא אלף למ"ד בפרק כל שעה (פסחים דף לג: ושם) משקים מייפקד פקדיז אבל למ"ד החס מייבלע זילעי טמאים המשקין מאליהן כיון שנגע באוכל^א [ו]ומשני התם

דבמתני' מיירי בענבים שלא הוכשרו לאימת מתכשרי לבי סחיט להו וכי סחיט להו זכיר שעוריה והשתא לפי רש"י^א מה צריך מיד כשיילפה מטיפה ראשונה^ב (ה) נטמאה^ג האילו ואוכל מקבל טומאה בכל שהוא^ד ומה שהקשה ר"ת לפירו' פי' לעיל זכיר המניע^ה (דף ט"א). **דב"ע** משקה הבא אובל^א אאו אובל^ב הוא. לא מנינן למימר דכ"ע אוכל הוא (ה) א"כ"מ מ"ט דמ"ד הוכשר: **אם** הגיעו זיתיו למסוק כו'. מה שקשה ליה לרב זממן דמפרש בפ"ק (דף ק"א) דגורו לצבור בטהרה משום דפעמיים שאדם הולך כו'. **סס פירשתי** (ב"ה' גוזרתי): **כבשים** שסחטן לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור. רב טעמיה דלמנן לקמן דכר תורה אינו חייב אלא על דריכת זיתים וענבים^א ולפירוש הקונטרס קשה למסוק דתמי המשקה מנעלמא קשה לרבי אמאי גזרו להדוקי אחרת אפומא דשישא זשלהי תולין (לעיל דף קמ"א). שמא יסחוט^א הא אפילו סחיט לכתא איקור דאורייתא מיהו י"ל דהתם רבא דקאמר לה וס"ל כר' יוחנן דמחייב חטאת^א: ורב' יוחנן אמר אחד כבשין ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן חייב חטאת. וזכר ג' נמי מהו מחייב ר' יוחנן חטאת לתוך הקערה דדג לזירו מדמנין לשלקות כולה שמעמיה דפריך מדשמואל שלקות אהיהא דדג לזירו ופי' ר"ה הלכה כר' יוחנן דקיי"ל כוותיה לגבי רב ושמואל ושמינין ומילתא דר"י שאסור לסחוט כבשים ושלקות למימיהן ואם סחט מידי חטאת ואלא הפריש במחלתן עין קדירה^א לענין אלא הכל אסור' מןוה' אלו דברים מתכשר שאין הלכה לא כשמואל ולא כרב שאמרו סוחט אדם אוכל של ענבים לתוך הקדירה ויש שנעמדין דברי רב ושמואל ציו"ט מדדייק רב חסדא מדברי שמואל כן ואין לנו להדורי אפריכי ולחפוקי שמעמא מדכותיה אלא ודאי צבנת קאמרי רב ושמואל ואין הלכה כמותן לא צבנת ולא ציו"ט ע"כ פי' ר"ם ומה שקדק מדלל מפליג ר' יוחנן משמע דמיידי אפילו לתוך הקדירה אין זה דיור דהא רב ושמואל נמי אסרי סתמא כבכשים (ג) למימיהן וא"ע"כ^א דשרו לסחוט כזילה אלו סחטו של ענבים לתוך הקדירה^ב ומה שקשה דברי המעמדין דברי רב ושמואל ציו"ט אומר ר"ת שהין עמו אבל דברי רב חסדא ציוס טוב כדפירשתי לעיל: **זמה**

א) א"ר דמי פ"ח ט"א הל"י ופכ"ה הלכתי י: **י** ה' מ"י פ"ח מהלכות גיודין הל"ט סג **ע**שין י' טור ש"ע אה"ע ס"א פ"א טע"ג:

לעני רש"י

בלעז"ל. לפצוע.

מוסף רש"י

טמא מת שסחט זיתים וענבים כביצה מכוונת טהור, וכדמסקי מילתא כמסת תהרות ובלג של יגע במשקה, ובגון שרקן כפשוטי על פ'ן שאין טמאין שאין כאן מטמא משקה אלא חונן נגוע טמא מטמא קודם לכן בידים, שהוא לא נזהר אלא משלל משקה והשתמשו כן פ'ן שאין טמאין חסר שיעור כזילה, ויומר כמביאה כל דרו קמי התם כביצה טמא שחנן שילפה טיפה ראשונה נטמאה טיפה כבכיה, שעדיין היה באוכל כזילה, ע"כ. דלון משקה נגבל באוכל מקבל טומאה עמו משום הוא אם שיעור, דדדויה מן התם טובא ונכמנתו (ג): נמי מיידי לה בגמרא כזילה אוכלין שניחו כמתא ותמעטו טהורין וכן כותב מלך ויעזב ויזכר, חזר והוכיח בגמריה פ'טו טמאין חייבין עליון מוסא פיגול ויזכר וחלו, וא"ע"כ דגמריס נגבלין בתוס' לא חל בתוס', ודאי חסתי לכו זיתים מימיהן כותפיה פטור, אפילו היה כל מהו כדמנה ויניח מלמי גשעוריה, וטמא מת דוקא נקט שאינו מטמא כביצה, והוא הוה טמא שרץ וכל טומאת נגע, ויבא דלוחי נקט, אבל ז' שמתא כביסט שחטו אפילו גרגיר יחיד מן התם נטמא אפילו כפשוטי נקט עין, דכיון דלמלא טיפה ראשונה ונגבל הנה והבטיח זיתו משקן של דג במשא, דמשקה מקבל טומאה בכל שהו, ושחוט וימני לתוס' מדברי עמא טהור וכל טמא (פסחים לז).

רב נסים גאון

ואין עד מפי עד כשר

רבינו חננאל (המשך)

אמר בו בחביון תירוך טעמא דר' יוחנן דהילכתא בוחיה, דקיי"ל כל היבא דפליגי רב ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן, ולפיכך מרקקין דבריה דלחמיה הלכה על בריה, ר' יוחנן מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת. אבל לא למוצ"ש, ואחר כבשים ואחד שלקות לגופן, אבל למימיהן סוחטין כבשים חטאת. וזיתים וענבים חייב חטאת. ולא הפריש במחלתן למימיהן בין קדירה לקערה אלא הכל אסור. דהא סחיטת זיתים וענבים חייב חטאת. בין לקדירה ובין לקערה למימיהן הוא צריך, וא"ר יוחנן שהסתום כבשים ושלקות למימיהן, כסוחט זיתים וענבים וחיוב חטאת. ומתוך אילו הורבים מתברר שאין הלכה לא כשמואל ולא כרב שאומרים סוחט אדם

אדם אוכל לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה. ויש שמעמי דברי רבינו רב ושמואל ביו"ט, מדדייק רב חסדא דברי שמואל ואמר מדברי רבינו נלמד חולב אדם על לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה כדי לקיים בדיהים להיות הלכה. ואין בדיהים נכונים שאפילו ביו"ט כל אילו אסורין. ולענין בפיו מן התבונה ביו"ט אסור וכו' ש' לחלו, ובריתין סוחטן פרוק בולן, גופא כבשים שחטן, כגון יקות וראשי לפחות וכו' וכל הזומה להן, אמר רב לגופן מותר כלומר סחטן להסיר מימיהן ולאכלן מותר, אבל אם כוננו למימיהן והוא צריך, פטור אבל אסור. ושלקות, כגון יקות וכדומה להן [ששלקן מקודם השבת ושאר מימיהן בהן, וכן דגים מלוחין, בין לגופן בין למימיהן מותר. ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור. ור' יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן חייב חטאת. והובאין עליהן סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש, זיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת, קשיא לרב קשיא לשמואל וקשיא לר' יוחנן, וכל אחד מהם מתרץ מותנית דא לטעמיה ודבריהן פשוטין הן, אבל

אשכול של ענבים

לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה. וכן פירשו, כל דבר הנסחט בקדירה הוא אוכל ומותר, ולתוך הקערה משקה הוא אסור, וזולתי הדג שאפילו סחיטו בקערה שרי. הוא דיתמר כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר וכו', ובריהם נכונים שאפילו ביו"ט כל אילו אסורין. ולענין בפיו מן התבונה ביו"ט אסור וכו' ש' לחלו, ובריתין סוחטן פרוק בולן, גופא כבשים שחטן, כגון יקות וראשי לפחות וכו' וכל הזומה להן, אמר רב לגופן מותר כלומר סחטן להסיר מימיהן ולאכלן מותר, אבל אם כוננו למימיהן והוא צריך, פטור אבל אסור. ושלקות, כגון יקות וכדומה להן [ששלקן מקודם השבת ושאר מימיהן בהן, וכן דגים מלוחין, בין לגופן בין למימיהן מותר. ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור. ור' יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן חייב חטאת. והובאין עליהן סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש, זיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת, קשיא לרב קשיא לשמואל וקשיא לר' יוחנן, וכל אחד מהם מתרץ מותנית דא לטעמיה ודבריהן פשוטין הן, אבל

אשכול של ענבים

לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה. וכן פירשו, כל דבר הנסחט בקדירה הוא אוכל ומותר, ולתוך הקערה משקה הוא אסור, וזולתי הדג שאפילו סחיטו בקערה שרי. הוא דיתמר כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר וכו', ובריהם נכונים שאפילו ביו"ט כל אילו אסורין. ולענין בפיו מן התבונה ביו"ט אסור וכו' ש' לחלו, ובריתין סוחטן פרוק בולן, גופא כבשים שחטן, כגון יקות וראשי לפחות וכו' וכל הזומה להן, אמר רב לגופן מותר כלומר סחטן להסיר מימיהן ולאכלן מותר, אבל אם כוננו למימיהן והוא צריך, פטור אבל אסור. ושלקות, כגון יקות וכדומה להן [ששלקן מקודם השבת ושאר מימיהן בהן, וכן דגים מלוחין, בין לגופן בין למימיהן מותר. ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור. ור' יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן חייב חטאת. והובאין עליהן סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש, זיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת, קשיא לרב קשיא לשמואל וקשיא לר' יוחנן, וכל אחד מהם מתרץ מותנית דא לטעמיה ודבריהן פשוטין הן, אבל

ח א מיי פ"ה מהלכות
כלאים ה"ח טושיע
י"ד סימן ר"ו טע"ז י"ד
ב ב מיי פ"ז מהלכות
מקואות הלכה א סג
עקי רמת:
ג א מיי טו והלכה ט סג
ט טושיע י"ד סימן ר"ח
טע"ז טו:
יא ד מיי פ"י מהלכות
טושיע אובלן הלכה יג
ופ"ה הלכה ו:
יב ה מיי פ"ח מהלכות
שבת הל"י סג לאין
סה טור שו"ע א"ח סימן
עכ טע"ז ד:
יג ו ד מיי טו ופג טו
טור שו"ע א"ח סימן
מק:
יד ה ט מיי פ"ח מה'ל'
טושיע אובלן הל"ב:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לתוך הקירחה
ואין זה דרך פירוקו. עין
לעיל דף ע"ג מוספת
ד"ה מפק:

מוסף רש"י

ר"א אומר קדש. דה"ג
אשתן נסתת כללם מואל
בהמה הו כללם כדמס משו
לא מועד כדמס כללם. ומה
מקיים לוקה. דרשנין גמ"ק
(כ) כללם שרף לא (ושב"ט
ב"ב טו). שכן בברייתא.
וכן נכר רובא דעלמא אולי
משכן מקיימין שדות נהלין
(טו). מעיקול בית הבר.
עשוין כמין קופה מסוכנת
בגמורה ודמי חמיתס היתים
טמן הגפת כאלמו עקול ומני
עלו ויבנינו ונכדו להלין
המשקה השאר (ע"י שו"ע).
בטיפה המלוכלכת על פי
ההד. טיפה שפי הד
מלוכלך נה. דהיא דה"ל
מנשא לנשא המלך הולך דרך
שט. דהא לא קיימא לנלמ
מיק (בריתון ג).

מוסף תוספות

א. דע"פ. מוס' הל"ט.
ב. [דהתם] משמע דעל
אזרח נמי אמר בטלה
דעתן וכו'. מוס' לעיל כ:
ד"ה ודמ"ג. ג. [ואם היה
לזה רוב גמלים הוה נמי
מקיימי, אבל בית מנשיא
דחור גבורא בטלה דעתו
אצ"ג תנא דברייתא. רש"י.
הוה להם רמונים הברה
היה סוחטין. מוס' לעיל
כ: ד"ה ודמ"ג. ד. ודחסי
להו. רש"י. ה. והיכי שיי'
לחור תנא דברייתא. רש"י.
ו. אבל לא להוציא מן
המשקה. רש"י. ז. [ואם]
המצא לומר דמשקה הבא
לאוכל כאוכל דמי. מ"מ.
רש"י. ח. והיינו דקאמר
מברבי רבנו גלמודי,
כלומר דמהאי טעמא
דשרית אשכול בשבת
משום דמצי אכיל ליה. עו
בירוש נמי מצי אכיל ליה.
מוס' הל"ט.

רב נסים גאון

פ"ק עשרים ושנים
חבית שנשברה
רבא אמר משום הדרה דבר
שאין עושין ממנו מוקה
לכתחילה וכל דבר שאין
עושין ממנו מוקה
לכתחילה פוסל את המקוה
בשינוי מראהו. עיקר דיליה

מי דמי ערביא אתרא הוא. הו"מ למיפך הניחא לרבי אליעזר
לרבנן מאי איכא למימר אלף^א פריך דאפילו לרבי אליעזר לא ניחא
ומה שקשה מאנשי הוול דפרק המצניע^ב (לעיל דף כג:) פירשתי שם (ד"ה
ואמ"ל):^ג ה"ב בין דאחשביה הוה ליה משקה. תמילה ס"ד דסוחטין
בפגעין כו' היינו סחיטה ממש אבל
השמה אי אפשר לומר דהא פשיטא
דאסור דיון^ד דאחשביה הוה ליה
משקה^ה אלף סוחטין דקתני היינו
בזליי"ר בלע"ז למתק הפרי^ו כדפי'
בגוטרס: **אמר אביי ר' יעקב**
היא. קשה לי ליימא דהאי מוחל
דקתני היינו במוחל היוולא מעקול
צית הדז ודכרי הכל וכי מימא
מנדקתני מוחל סממא משמע דכלל
מוחל איירי לא היא דע"כ אפי' לרבי
יעקב לא איירי בכל מוחל דהא מודה
דמוחל היוולא תמילה טהור י"ל
דמוחל היוולא מעקול צית הדז לא
הוה קרינן ליה מוחל סמס כיון דאי
אפשר לו בלא לחטוי שמת:

חולב אדם עז כו'. נראה לר"מ
דהיינו דווקא צי"ט דחויא
צהמה לנחילה הוה כמו אוכלא
דאיפרת אבל בשבת לא חויא לשחיטה^א
כמו דש חשיבא שבהמה היא כפסולת
וכשולא הוה כנוטל אוכל מתוך
פסולת וכן משמע בזה"ג דצי"ט
איירי ומיהו סחיטת זיתים ועגבים
דשרי לעיל לתוך הקירחה היינו אפי'
בשבת כיון דאשכול חויא לנחילה^ב:
כנ"ה

תרדין שסחטין ונתנן במקוה פוסלין את המקוה בשינוי מראה והא לאו
בני סחיטה נינהו אלא מאי אית לך למימר כיון דאחשבינהו הוה להו משקה
ה"ג כיון דאחשבינהו הוה להו משקה רב פפא אמר משום דהוה דבר שאין
עושין ממנו מוקה לכתחילה יוכל דבר שאין עושין ממנו מוקה לכתחילה
פוסל את המקוה בשינוי מראה^א תנן התם יפול לתוכו יין או חומץ ומוחל
ושינה מראיו פסול מאן תנא דמוחל משקה הוא אמר אביי רבי יעקב היא
^בדתניא ר' יעקב אומר ימוחל הרי הוא כמשקה ומה טעם אמרו מוחל היוצא
בתחלה טהור לפי שאינו רוצה בקיומו ר"ש אומר מוחל אינו כמשקה ומה
טעם אמרו מוחל היוצא מעיקול בית הבר טמא לפי שאי אפשר לו בלא
יצחצוחי שמן מאי בינייהו איכא בינייהו דאיתי בתר איצנתא רבא אמר משום
דהוה דבר שאין עושין הימנו מוקה ופוסל את המקוה בשינוי מראה אמר רב
יהודה אמר שמואל^א סוחט אדם אשכול של עגבים לתוך הקדרה אבל לא לתוך
הקערה אמר רב חסדא מדברי רבינו גלמוד^ב חולב אדם עז לתוך הקדרה אבל
לא לתוך הקערה ואלמא קסבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא מתיב רמי
בר חמא^ג חוב שחולב את העז החלב טמא ואי אמרת משקה הבא לאוכלין
אוכל הוא במאי איתכשר^ד כדאמר ר' יוחנן בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד הכא
נמי בטיפה המלוכלכת ע"פ הדד מתיב רבינא^ה טמא מת שסחט זיתים ועגבים
כביצה

פוסל את המקוה בשינוי מראה: נפל לתוכו. או מוקה יין או חומץ: או מוחל. והוא כמין מים וזו מן היתים. וג' מינים יש זו
כשעושין תמחילה בבעטן להתמסם ולהתבשל מאיליהן מוחל זו מהן והוא לולו כמים ולאחר שעמדו ימים ודחקו זה את זה חזר
מוחל לזוב מהן והוא קרוב להיות כשמן ולאחר שעזרן להוציא שמן צבית הדז ומסתהה התפוח של גפת צעקלים שהוא אגוד צהן צבית
הדז חזר מוחל וזו מהן: מאן תנא דמוחל משקה הוא. קס"ד דאין מוקה נפסל אלף על ידי משקה ואפילו בשינוי מראה: **בטחילה.**
צבית טעניתן ע"ז ימים: מעקול ציס הדד. לאחר שנסחט שמנו או לפני סחיטתו: מאי צבייהו. צמאי פליגי והאילי ותרוייהו
מודו דמוחל היוולא צבית טהור והיוולא מעקול צית הדז טמא צבייה מוחל מחלקו דלמר הוה משקה וטמא ולמר לא הוה משקה
וטור: **דאטי צפר אייטסא.** לאחר שהתחילו להתמסם ודחקו זה את זה ונסתהה הכומר ימים: **רבא אמר.** קמיימא דקתני מוחל
פוסל מוקה דכרי הכל הוא ומשום דהוה כו': לפוך הקדרה. של תבשיל לתקנו דמוכחא מילתא דלאו למשקה צעי ליה אלף
לאוכל^א ואין זה דרך פריקתו והוה כמפריד אוכל מאוכל: אלף לא לפוך הקערה. דומנין דלמשקה קאי ופך על גז דבקערה לא
שתי איניש לא מוכחא מילתא ואיכא איסור: אלמא. מדקאמר סוחט לתוך הקדרה קסבר כו': החלב טמא. שהזב טמא כל
דבר צמא והרי היסט הקילוח ולא קמפליג צין לתוך הקדרה צין לתוך הכוס: ואי אמרם אוכל הוא. הא אין אוכל מקבל טומאה של
בהכשר והאי צמאי איתכשר: **דאמר רבי יוחנן.** צמסכת כריתות גזי האשה שנטף חלב מדדיה: **בטיפה המלוכלכת על פי הדד.** טיפה
ראשונה מלכלכת צה פי הדד צדעת ונחה ליחלב וההיא הוה משקה וההיא הוה משקה וזתים ועגבים

בגמ"ס פ"ק המשקין כולן, פרט לשנפל בתוכו מי כששין ומי צבעין ושינוי את מראיו. ובתוספתא טבול
ר"ח חסדא מדברי רבינו גלמוד חולב אדם עז לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה, אלמא קא סבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא.
אוחביה רמי [בר מנא] זב שחלב עז, החלב טמא, כלומר טימאו הוב בגנייתו. ואם תאמר אוכל הוא במאי איתכשר, ופרקינן כו'
יוחנן דאמר איתכשר בטפה המלוכלכת על פי הדד שנפסלה מאוכל והיא מכשרת כמשקה. ואותיב רבינא טמא מת שסחט זיתים
וכו'. ופריך בסוחט לתוך הקערה שהוא רבאי משקה. ומפני מה לא פריך פירוק זה לגבי חלב עז, חזא מתרי מלתא טעמי קאמר.

בפגעין. פרוג"ש בלע"ז. ולהוציא מימיהן לשמות: **וצפרישין.**
קוידוין: ובעוורדין. קורמ"ש דלאו אורחיהו צהכי ואין כלן משום
דש: אלף לא ברמונים. דאורחיהו צהכי: **ושל צים מנשיא.** היו
רגילין לסחוט רמונים צחול. אלמא איכא דסחיט להו הלכך בשבת
אסור: **אלף מאי אים לך למימר.**
לו יהודה כיון דלאו בני סחיטה
כו' וכי היכי דלרבי יהודה שרי
לכתחילה מהאי טעמא מהשתא אפי'
תימא רבנן ושרו ליה מנשיא טעמא:
מנשיא סנא הוא. צתמיה וכי איהו
פליג למימר דבשבת אסור דתימא
הלכתא כותמיה והא לא הוזכר אלף
לדברי התנא לראיה דהאי תנא הוא
סבר כותמיה: **ופ"ט.** הא דלמר
הלכה כשל צית מנשיא ה"ק הלכה
כהאי תנא דאסר צרימונים והאיל
וקאי מנשיא כותמיה דסוחטין רימונים
בחול אלמא צני סחיטה נינהו: הוה
רובא דעלמא. דמשום איהו לחודיה
נשווי דרך רמונים לסחיטה: **קוליס.**
קרדוש"ש: **מקדש.** את התבואה משום
כלאים דוריעה הוא: **ואמר רבי**
חינאי כו'. אלמא משום חד מקוס
דאחשבינהו משוין להו דבר חשוב:
אסרא. הוא ותשציות דרביס הוה
חשיבותא: **הנא.** חד גזרף לחודיה הוה
הוא נימא בטלה דעתו: **אלף היינו**
טעמא. דרז נחמן דלמר הלכה אין
סוחטין: **כרז חסדא.** אע"פ דלעלמא
לא חשיב כיון דאחשיב איהו הוה
לדידיה משקה. והכי מפרש רב נחמן
לצרייתא לעיל סוחטין בפגעין
וצפרישין למתק הפרי ולא לזוך
המשקה אלף לא צרימונים ואפילו
למתקן^א דשל צית מנשיא היו סוחטין^ב
בחול לזוך משקה הלכך בשבת
אסור אפי' למתק והאיל ואיכא חד
דעזיב לשם משקה. ולא משום דמנשיא
רובא דעלמא אלף חיישין אי שרית
ליה למתק אחי למעזב לשום משקה
וכיון דאיהו מתעב ליה הוה משקה
ומיחשיב אלף בפגעין ליכא למישט^א
דאין אדם עושה אותו למשקה:
בשינוי מראה. לא בשלשט לוגין דלא
הוזכרו שלש לוגין אלף צמיס שאזינן
אלף שאר משקין לא פסלי אפי'
נשתנה מראה המקוה על ידיהן: **רב**
פפא אמר. טעמא דתרדין לאו
משום חשיבותא דאחשבינהו הוא
ולעולם לאו משקה נינהו והא דמפסלי
משום דכל דבר שאין עושין ממנו
מוקה שאינו מים או שלג או צד

בפגעים, יש מי שאומר
ספרדלי, ובפרשישין
ובעוורדין אבל לא
ברמונים. ואוקימנא אפילו
תימא רבנן כיון דלא בני
סחיטה נינהו אפילו
לכתחילה. ושל בית מנשיא
היו סוחטין בחול ברמונים
ועשוין ממנו יין לרמונים,
כלומר שהרמונים בני
סחיטה נינהו כותמיה ועגבים
ואסור לסחוט בשבת. אמר
רב נחמן הלכה כשל בית
מנשיא בן מנחם. ואמרין
וכי מנשיא תנא הוא.
ואוקימנא דאי תנא דאמר
סוחטין בפגעין ובפרשישין
ובעוורדין אבל לא
ברמונים, (וחבר לה
מנשיא בן מנחם שסוחט
בחול ברמונים להוציא מן
מים וכך) [הן] כמו זיתים
ועגבים, וקיי"ל כותמיה.
ואקשינן וכי מנשיא הוה
רובא לעלמא. ומהררינן
אין, כי הא נתקן המקיים
קוצים בכרם וכו', ואוקימנא
אע"פ שאין דרך בני אדם
לקיים קוצים בכרם, כיון
שבטעמיא מקיימין קודש,
הנא נמי אע"פ שאין דרך
בני אדם לסחוט רמונים
בחול, כיון שסוחטין של
בית מנשיא בחול, בשבת
אסור לסחוט. ודחיתין ועביא
מקום בני אדם רבים,
ומנשיא אדם אחד הוא
בטילה דעתו אצל [כל]
אדם. ואתנין לעלמא
אחריתי, חלד האי תנא
כטעמיה דרב חסדא דאמר
תדין שסחטין ונתנן למקוה
פסלו המקוה בשינוי מראה.
[אע"פ דתדין לאו בני
סחיטה נינהו, כיון שסחטין
אחשבינהו והוה להו משקה
הכא נמי לבגי רמונים
אחשבינהו להו משקה.
רב פפא אמר לאו היינו
טעמא אלא כל דבר שאין
עושין ממנו מוקה לכתחילה
כגון תרדין וכדומה לחן
פוסלין המקוה בשינוי
מראה]. ובין שהוכרנו
פסילות המקוה אמרינן, תנן
התם [נפל] לתוכו יין ומוחל
כו', פי מוחל, מים היוצאים
על מקוה בית הבר, עת שטרטין
את קורת בית הבר על
היתים הנתחווין, והוא מי
היתים, ויש בהן צחצוחי
שמן איצנא, דחוק

כדגרסינן בפ"ק המפקדן. אמר ר' יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של עגבים לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה. אמר
רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חולב אדם עז לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה, אלמא קא סבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא.
אוחביה רמי [בר מנא] זב שחלב עז, החלב טמא, כלומר טימאו הוב בגנייתו. ואם תאמר אוכל הוא במאי איתכשר, ופרקינן כו'
יוחנן דאמר איתכשר בטפה המלוכלכת על פי הדד שנפסלה מאוכל והיא מכשרת כמשקה. ואותיב רבינא טמא מת שסחט זיתים
וכו'. ופריך בסוחט לתוך הקערה שהוא רבאי משקה. ומפני מה לא פריך פירוק זה לגבי חלב עז, חזא מתרי מלתא טעמי קאמר.

כדגרסינן בפ"ק המפקדן. אמר ר' יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של עגבים לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה. אמר
רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חולב אדם עז לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה, אלמא קא סבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא.
אוחביה רמי [בר מנא] זב שחלב עז, החלב טמא, כלומר טימאו הוב בגנייתו. ואם תאמר אוכל הוא במאי איתכשר, ופרקינן כו'
יוחנן דאמר איתכשר בטפה המלוכלכת על פי הדד שנפסלה מאוכל והיא מכשרת כמשקה. ואותיב רבינא טמא מת שסחט זיתים
וכו'. ופריך בסוחט לתוך הקערה שהוא רבאי משקה. ומפני מה לא פריך פירוק זה לגבי חלב עז, חזא מתרי מלתא טעמי קאמר.

כדגרסינן בפ"ק המפקדן. אמר ר' יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של עגבים לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה. אמר
רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חולב אדם עז לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה, אלמא קא סבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא.
אוחביה רמי [בר מנא] זב שחלב עז, החלב טמא, כלומר טימאו הוב בגנייתו. ואם תאמר אוכל הוא במאי איתכשר, ופרקינן כו'
יוחנן דאמר איתכשר בטפה המלוכלכת על פי הדד שנפסלה מאוכל והיא מכשרת כמשקה. ואותיב רבינא טמא מת שסחט זיתים
וכו'. ופריך בסוחט לתוך הקערה שהוא רבאי משקה. ומפני מה לא פריך פירוק זה לגבי חלב עז, חזא מתרי מלתא טעמי קאמר.

א) לעיל כג. וסס נמקן,
ב) כללם פ"ה מ"ח צ"ב קני;
ג) [ג"ל אלגורן, ד] מקואות
פ"ז מ"ז, ט) מוסף דטהרות
פ"ק ג, ו) [ע"ל מוסף עג: ד"ה
מפקדן וכו'], ז) טהרות פ"ג
מ"ג, ח) כריתות יג, ט) פסחים
ל"ג, י) טהרות פ"ג מ"ג,
י) ג"ס א"ח סימן י"ט.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ככז חסלא
וה' ואפילו למתקן הוראלי
דשל צית וכו': ב) בא"ד
למטא לחבי דלון אדם:

לעזי רש"י

פרו"ש [פרו"ש].
שי"פ.
קוידוין^א [קוידוין].
בגוטרס (פירוח).
קורמ"ש [קורמ"ש].
פירות חוזרי.
קרדוש"ש [קרדוש"ש].
פירות של קדרה.

רבינו הגנאל

בפגעים, יש מי שאומר
ספרדלי, ובפרשישין
ובעוורדין אבל לא
ברמונים. ואוקימנא אפילו
תימא רבנן כיון דלא בני
סחיטה נינהו אפילו
לכתחילה. ושל בית מנשיא
היו סוחטין בחול ברמונים
ועשוין ממנו יין לרמונים,
כלומר שהרמונים בני
סחיטה נינהו כותמיה ועגבים
ואסור לסחוט בשבת. אמר
רב נחמן הלכה כשל בית
מנשיא בן מנחם. ואמרין
וכי מנשיא תנא הוא.
ואוקימנא דאי תנא דאמר
סוחטין בפגעין ובפרשישין
ובעוורדין אבל לא
ברמונים, (וחבר לה
מנשיא בן מנחם שסוחט
בחול ברמונים להוציא מן
מים וכך) [הן] כמו זיתים
ועגבים, וקיי"ל כותמיה.
ואקשינן וכי מנשיא הוה
רובא לעלמא. ומהררינן
אין, כי הא נתקן המקיים
קוצים בכרם וכו', ואוקימנא
אע"פ שאין דרך בני אדם
לקיים קוצים בכרם, כיון
שבטעמיא מקיימין קודש,
הנא נמי אע"פ שאין דרך
בני אדם לסחוט רמונים
בחול, כיון שסוחטין של
בית מנשיא בחול, בשבת
אסור לסחוט. ודחיתין ועביא
מקום בני אדם רבים,
ומנשיא אדם אחד הוא
בטילה דעתו אצל [כל]
אדם. ואתנין לעלמא
אחריתי, חלד האי תנא
כטעמיה דרב חסדא דאמר
תדין שסחטין ונתנן למקוה
פסלו המקוה בשינוי מראה.
[אע"פ דתדין לאו בני
סחיטה נינהו, כיון שסחטין
אחשבינהו והוה להו משקה
הכא נמי לבגי רמונים
אחשבינהו להו משקה.
רב פפא אמר לאו היינו
טעמא אלא כל דבר שאין
עושין ממנו מוקה לכתחילה
כגון תרדין וכדומה לחן
פוסלין המקוה בשינוי
מראה]. ובין שהוכרנו
פסילות המקוה אמרינן, תנן
התם [נפל] לתוכו יין ומוחל
כו', פי מוחל, מים היוצאים
על מקוה בית הבר, עת שטרטין
את קורת בית הבר על
היתים הנתחווין, והוא מי
היתים, ויש בהן צחצוחי
שמן איצנא, דחוק

כדגרסינן בפ"ק המפקדן. אמר ר' יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של עגבים לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה. אמר
רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חולב אדם עז לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה, אלמא קא סבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא.
אוחביה רמי [בר מנא] זב שחלב עז, החלב טמא, כלומר טימאו הוב בגנייתו. ואם תאמר אוכל הוא במאי איתכשר, ופרקינן כו'
יוחנן דאמר איתכשר בטפה המלוכלכת על פי הדד שנפסלה מאוכל והיא מכשרת כמשקה. ואותיב רבינא טמא מת שסחט זיתים
וכו'. ופריך בסוחט לתוך הקערה שהוא רבאי משקה. ומפני מה לא פריך פירוק זה לגבי חלב עז, חזא מתרי מלתא טעמי קאמר.

כדגרסינן בפ"ק המפקדן. אמר ר' יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של עגבים לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה. אמר
רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חולב אדם עז לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה, אלמא קא סבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא.
אוחביה רמי [בר מנא] זב שחלב עז, החלב טמא, כלומר טימאו הוב בגנייתו. ואם תאמר אוכל הוא במאי איתכשר, ופרקינן כו'
יוחנן דאמר איתכשר בטפה המלוכלכת על פי הדד שנפסלה מאוכל והיא מכשרת כמשקה. ואותיב רבינא טמא מת שסחט זיתים
וכו'. ופריך בסוחט לתוך הקערה שהוא רבאי משקה. ומפני מה לא פריך פירוק זה לגבי חלב עז, חזא מתרי מלתא טעמי קאמר.

כדגרסינן בפ"ק המפקדן. אמר ר' יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של עגבים לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה. אמר
רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חולב אדם עז לתוך הקירחה אבל לא לתוך הקערה, אלמא קא סבר משקה הבא לאוכל אוכל הוא.
אוחביה רמי [בר מנא] זב שחלב עז, החלב טמא, כלומר טימאו הוב בגנייתו. ואם תאמר אוכל הוא במאי איתכשר, ופרקינן כו'
יוחנן דאמר איתכשר בטפה המלוכלכת על פי הדד שנפסלה מאוכל והיא מכשרת כמשקה. ואותיב רבינא טמא מת שסחט זיתים
וכו'. ופריך בסוחט לתוך הקערה שהוא רבאי משקה. ומפני מה לא פריך פירוק זה לגבי חלב עז, חזא מתרי מלתא טעמי קאמר.

כיסוי הדם¹³, אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ראה רבי דבריו של ר"מ באותו ואת בנו ושנאן בלשון חכמים, ודבריו של ר"ש בכיסוי הדם ושנאן בלשון חכמים. דאלמא אע"ג דתני פלוגתא בהדה הילכתא כחכמים. יש לומר, שני ליה לר' יוחנן בין סתם לחכמים, דכי תנא וחכמים אומרים משמע דהוי יחיד ורבים הלכה כרבים, אבל כי תנא סתם לא מוכחא כל כך דהויא רבים, שהרבה סתמות נשנו שהן כיחידים. אי נמי יש לומר, היכא דתני סתמא ברישא והדר פלוגתא אין הלכה כמותה הסתם דהוה לה מחלוקת ואח"כ סתם¹⁴, אבל היכא דתני דברי היחיד תחלה ואח"כ וחכמים אומרים הוה ליה מחלוקת ואחר כך סתם. ועיין מה שכתבתי בפרק החולץ במהדורא תנינא¹⁵.

[קמ"ד, א] סוחטין בפגיעין ובפרישין ובעוזרדין. פירוש, כיון שאין דרך העולם לסוחטין, אע"פ שהוא מתכוין להוציא מימיהן מותר. כי היכי דאשכחן במולל מלילות¹⁶ ובבורר יד על יד¹⁷, שאע"פ שהמולל הוא תולדה דדש והבורר היא מלאכה, על ידי שינוי הותרו. והוא הדין נמי הסחיטה, אע"פ שהיא תולדה דמפרק, על ידי שינוי הותרה. וכיון שאין דרך בני העולם לסוחטין, אין לך שינוי גדול מזה¹⁸.

סתם ואחר כך מחלוקת. 15 לא נמצאה לפנינו מהדורה זו של חידושו על מסכת יבמות ותבל על דאבדין. 16 ביצה יג, ב. 17 לעיל עד, א. 18 כלומר, אע"ג דאין לך משקה חשוב אלא של זיתים וענבים כמו שכתב רבינו להלן קמה, מכל מקום אף איסור דרבנן ליכא עליה כיון שאין דרך לסוחטין. ועיין אגלי טל מלאכת דש אות יז סק"ו שתמה על דברי רבינו

מיתניא בסתמא, כיון דתני פלוגתא דר' יהודא בהדה לא פסיק הילכתא כוותיה, אלא חשיב לה סתם ואח"כ מחלוקת⁸. ובשלהי מסכתין נמי תנן⁹, מחתכין את הדלוועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים, ר' יהודא אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן. ואמרינן בגמרא, אמר ר' יוחנן הלכה כר' שמעון. ומקשה, ומי אמר ר' יוחנן הכי, והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה, נמנן אין משקין ושוחטין את המדבריות כו'. ומהדר, ר' יוחנן סתמא אחרינא אשכח, דתנן מגביהין מע"ג השלחן קליפין ועצמות כו'. ומקשה, ומאי אולמיה דהאי סתמא אחרינא ולא מייתי הא דמחתכין את הנבלה¹⁰, אי נמי לימא משום דהכא תרתי והכא חדא, אלא ודאי כיון דתני פלוגתא דר' יהודא בסיפא לא חשיבא ליה סתמא. ואע"ג דברי ש מסכת יו"ט¹¹ אמרינן גבי שבת דסתם לן תנא כרבי שמעון דתנן מחתכין את הדלוועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים מוקים להו לבית הלל כרבי שמעון. דאלמא אע"ג דפליג ר' יהודא בסיפא קרי ליה סתמא. אנו צריכין לומר דההיא רב נחמן הוא דאמר הכי, ור' יוחנן לא ס"ל כוותיה, דלא חשיבא ליה סתמא אלא בדליכא פלוגתא בהדה¹². ואע"ג דאמרינן בפרק

8 וכן כתבו התוספות יבמות שם ד"ה סתם. 9 קנו, ב. 10 קושיא זו אינה נמצאת בנוסח הגמרא שלפנינו, וראה דקדוקי סופרים שם שהביא כעין גירסא זו מכת"י א"פ. 11 ב, א. 12 עיין תוספות שם ב, ב ד"ה גבי. ובמאירי שם כתב הטעם מפני שדעת ר' יהודה הוזכרה גם במקומות אחרים. ועיין מה שכתב בחידושו ליבמות שם. 13 חוליו פה. א. 14 צ"ל:

חלכה שלא לרצון, ורכי עקיבא אהדר להו אין ודאי באשה שפיר קאמריהו אבל בבהמה מנא לכו לטהר חלכה שלא לרצון אי משום שדם מגפתה טהור והא על כרחנו אין ללמוד חלב מדם שהרי אין דינן שזה לרצון מיהא בחלב בהמה טמא וכדמ טהור וכיון שכן מנא לכו בחלב שלא לרצון שיהא טהור דהכא אשכחן פלוגתא לגבי משקה בין רצון לשלא לרצון, ואהדרו ליה רבנן סלי זתים וענבים יוכיחו כלומר דהא ודאי אשכחן דטפי מקרי משקה לרצון משלא לרצון כדאשכחן גבי סלי זתים וענבים וכיון שכן אין לנו לטמא בחלב הבהמה אלא לרצון כסתמיה דקרא דותפתח את נאר החלב ותשקהו דמסתמא לרצון היה אבל בחלב האשה אי אפשר לומר כן שהרי דם מגפתה טמא אע"פ שהוא שלא לרצון, כנ"ל.

דף קמ"ד ע"א. שאני סלי זתים וענבים דכיון דלאבדו קיימי מעיקרא אפקורי מפקר להו. פ"י אע"ג דקיימא לן דהבוצר לגת אפי" כקופות שאינן מזופתות הוכשרו התם ה"ט לפי שדרך הבוצרין לבצור כקופות מזופתות הילכך גזרינן אין מזופתות אטו מזופתות אבל הכא לא שייך למגור.

ע"ב. מי דמי ערכיא אתרא הוא. קשיא לי דהא אמרינן בפרק המצניע גבי אנשי הוצל ותבטל דעתן אצל כל אדם והכא אמאי ניחא ליה משום דאתרא הוא, וראיתי בחידושי הרשב"א ז"ל כלשון הזה אתרא דגמלים הוא וכיון שיש שם רוב גמלים שפיר קא מקיימי דבכל מקום שגמליהם מרוכים צריכים לקרצין ומקיימי אותן, ובהכי מתרצא קשיין.

הכ"א נמי כיון דחשבינהו היה להו משקה. ואת"א איכ פגעין ועורדין לא יסחוט דכיון דסחיט להו אחשבינהו והוה להו משקה והיכי שרי להו תנא דברייתא, כבר נשמר מזה רש"י ז"ל וכתב דברייתא הכי קתני סוחטין בפגעין ובעורדין כדי למתקן ולא גזרינן שמא יסחוט להוציא מהן משקה דליכא מאן דסחיט להו להכי אבל כתותין ורמונים אפילו למתקן אסור דכיון דאיכא מאן דסחיט להוציא מהן משקה דהיינו של בית מנשיא בן מנחם אפי" למתקן גזרינן שמא יבא להוציא מהן משקין כשל בית מנשיא, ונמצא לפי פרש"י ז"ל דאפי" פגעין ועורדין אסור לסוחטין לתוך הקערה להוציא מהן משקין, ואין כן דעת הר"ף ז"ל שהוא פסק כסתמא דברייתא דסוחטין לכתחילה בפגעין ובפרישין ועורדין, לפיכך פ"י הר"י יונה והרמב"ן ז"ל דתותים ורמונים אע"פ שסתמן אינן למשקין כשסוחטן אחשבינהו והוה להו משקה כיון דאיכא אינשי דסחטי להו דהיינו של בית מנשיא בן מנחם אבל פגעין ועורדין שאין דרכן של בני אדם לסוחטן אפי" סחיט להו האי בטלה דעתו אצל כל אדם ולא הוי משקה ומשום הכי שרי להו תנא דברייתא דסוחט אותן לכתחילה.

ר"ב פפא אמר משום דהוי דבר שאין עושין ממנו מקוה לכתחלה. פ"י לאו למימרא דר"פ אתא לאפלוגי במאי דאמר"י דכיון דחשבינהו הוה להו משקה אלא לומר דבדרכ חסדא לא צרכינן להכי דאפילו לא חשבינהו וכגון שזכה סחיטתן של תרדין מאליה אפי"ה פוסלת את המקוה.

הילכך לענין הלכה נקטינן דותים וענבים שזב מהן משקה אפי" היו עומדין לאוכלין היוצא מהן אסור דמודה היה רבי יהודה לחכמים בותים וענבים ואי נמי פליג עלייהו אין הלכה כמותו בותים וענבים הילכך היוצא מהן אסור ואין צריך לומר שאסור לסוחטן לכתחלה ולא עוד אלא שאם סחט חייב חטאת, אבל שאר פירות כתותים ורמונים שאין עומדין כל כך למשקין כותים וענבים אסור לסחוט אותן לכתחלה מיהו אם סחט אינו חייב חטאת, וכדאמר רב לקמן דבר תורה אינו חייב אלא על דריכת זתים וענבים בלבד ותנא דבי מנשה מסייע ליה, ואם זב מהן משקה מאליו אם היו עומדין מתחלה לאוכלין היוצא מהן מותר דקיימא לן כר"י וכדפסק רבי יוחנן כוותיה, אבל בשאר פירות כפגעין ופרישין אפילו לסחוט אותן לכתחילה שרי, וזה דעת הרב אלפסי ז"ל וכן פסק הר"מ במז"ל בפכ"א מהלכות שבת, וכן הסכימו גדולי האחרונים, אבל לפי דעת רש"י ז"ל כל הפירות אסור לסחוט אותן דכיון דחשבינהו הוה להו משקה, וכמ"ש למעלה.

סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה. פ"י משום דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, ומאי דתנן במתני' יצאו מעצמן אסורין וכן נמי מאי דאמר שמואל לקמן למימיהו פטור אבל אסור ורבי יוחנן דאמר למימיהו חייב חטאת דוקא לתוך הקערה אבל לתוך הקדרה לא.

מדברי רבינו נלמוד חולב אדם עז לתוך הקדרה. פירשה הר"ף ז"ל בהלכות דוקא ביי"ט דבשבת אפילו לתוך הקדרה אסור, והיינו טעמא דאע"ג דמותר לסחוט אשכול של ענבים לתוך הקדרה בשבת היינו משום דאשכול גופיה ראוי לאכילה משא"כ עז דלא חויא בשבת ואי שרינן לחלוב לתוך הקדרה נהי דהאי חלב כיון דבא לאוכל כאוכל דמי מ"מ ה"ל כבורר אוכל מתוך פסולת, הילכך דוקא ביי"ט דעז גופיה חוייא לאכילה אבל בשבת דלא חוייא לאכילה לא, ואחרים אומרים רכי היכי דשרינן לסחוט אשכול של ענבים אפילו לתוך הקדרה בשבת הכי נמי שרינן לחלוב עז לתוך הקדרה ואפילו בשבת דדבר הלמד מעניינו הוא, וכי"ת היכי שרינן דהא הוה ליה בורר אוכל מתוך פסולת, י"ל דכיון דעז גופיה חוייא לאכילה ואיסורא הוא דרביע עליה לא מקריא פסולת, ואי"ת מ"מ הרי עז מוקצית מחמת איסור הוא ואף חלב היוצא ממנה ליתסר משום מוקצה, יש לומר שמואל לטעמיה דלית ליה מוקצה ונולד, ועוד כתב הרמב"ן ז"ל דאפשר דאפי" למאן דאית ליה מוקצה שרי שאין מוקצה מחמת איסור הבא מעצמו כגון זה ולא דחייב בידיים כגון נר אוסר אלא בעוד שהאיסור עליו א"נ אפי" כשנסתלק האיסור בשעבר עליו כגון שוחט בשבת שאיסורה משום מוקצה הוא כל שלא עבר עלה שבת ואפילו בשוגג מכיון שנסתלק האיסור נסתלק המוקצה ומש"ה שרי האי חלב שנחלב לתוך הקדרה שאע"פ שהעז היתה מוקצה מכל מקום לאחר שנחלב החלב נסתלק ממנו תורת מוקצה ולא נעשה איסור דברר ובכ"ה"ג ליכא למיחש ביה משום מוקצה, והיינו טעמא דפרכינן כריש ביצה גבי ביצה שנולדה בשבת שבת דעלמא תשתרי ולא אסרינן לה משום מוקצה.

דף קמ"ה ע"א. אמר רב פפא דכולי עלמא משקה הבא לאוכל לאו אוכל הוא. זו היא גירסתו של רש"י ז"ל, ואי הכי לא אתייא אליבא דהילכתא דק"ל כרב יהודה אמר דשמואל דס"ל משקה הבא לאוכל אוכל הוא דאמוראי טובא בסוגיין סבירא להו כוותיה והגאונים ז"ל גורסים דכולי עלמא משקה הבא לאוכל כאוכל הוא והכי פירושה אי האי משקה הוי בא לאוכל כדקס"ד שהוא שיהא מתערב עם האוכל דכולי עלמא כאוכל הוא (ולומר) [אבל] הכא אין משקה זה נותן טעם בפת כלל אלא בעוד לח האור מהבהבו ושורפו ונמצא שאינו בא לאוכל ואין עושין כן אלא כדי שלא ישרוף האור פניו של לחם והיינו טעמא דמאן דאמר לא הוכשר מפני שהוא משקה העומד לאיבוד וקסבר לאו משקה הוא, הרמב"ן ז"ל.

למימיהן פטור אבל אסור. פרש"י ז"ל לפי שאין המשקה הזה מגופן ולא משקה שנבלע בהם הילכך אינו כמפרק גמור אבל אסור גזירה אטו זתים וענבים, וקשיא עליה מדאמרינן לעיל בפרק תולין לא ליהדק אינש אודרא אפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה ומדחיישינן דילמא אתי משמע דאי אתי לידי סחיטה הו"ל מלאכה דאורייתא ואע"פ שאין המשקה מגופה ולא שנבלע בה, אלא היינו טעמא לפי שאינו חייב אלא על דריכת זתים וענבים בלבד וכדאמרינן לקמן אבל שאר פירות היוצא מהן לא חשיב משקה להתחייב עליו.

ולענין הלכה נקטינן כשמואל דאמר אחד ככשים וא' שלקות לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור דבמאי דפליג עליה רב בשלקות דאמר למימיהן מותר הו"ל יחיד לגבי שמואל ורבי יוחנן דרבי יוחנן כלמימיהן חטאת נמי מחייב ונהי דלא סבירא ליה לשמואל דאמר פטור מ"מ מודה ליה דאסור הילכך נקטינן כשמואל, וכיון שכן לא קיימא לן כרב דאמר ודג לצירו אפי" לתוך הקערה דכיון דכגמי מדמה דג לצירו בהרי שלקות למימיהן ובשלקות למימיהן קיימא לן כשמואל דאמר פטור אבל אסור בדג לצירו נמי ק"ל כרב דאמר פטור אבל אסור, מיהו נהי דקיימא לן דאסור לא קיימא לן כרבי יוחנן דאמר חייב חטאת דלענין חיוב חטאת הוה ליה רבי יוחנן יחידא לגבי רב ושמואל ותרוייהו פטרי וק"ל דאינו חייב אלא על דריכת זתים וענבים בלבד.

דף קמ"ו ע"א. מתני' שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות. פרש"י ז"ל דאין במקלקל שום אסור שבת, ולא נהירא דנהי דכל המקלקלין פטורין איסורא מיהא איכא אלא היינו טעמא דכיון דבעלמא מקלקל פטור אבל אסור משום צורך שבת שרי לכתחילה, מיהו כי שרי דוקא בכלי קטן דלא שייך ביה בנין וסתירה אבל בכלי גדול לא, והראיה מדתנן בפרק בכל מערכין נתנו במגדל ואבד המפתח עירובו עירוב רבי אליעזר אומר אם אין ידוע שהמפתח ממקומו אין עירובו עירוב ואוקימנא פלוגתייהו במגדל של עץ דקטייר במתנא ובעי

